

ITEM No. 8614/56

SPECIAL ATTENTION: Translation Pool.

MV
Sept 8
XIII-1278 A

HUNGARY

BORDER ZONES
Escapes

/400/
/406/

FIVE REFUGEES PIERCE THE IRON CURTAIN.

SOURCE SALZBURG: Three of five refugees who entered Austria together on August 14 1956.

DATE OF OBSERVATION: August 11 to August 14 1956.

ENGLISH SUMMARY: When the five refugees met together still on Hungarian soil, they found out that each had previously decided to cross the border on his own. Thereafter, of course, they formed two groups and started toward the border.

With difficulties and hardship, but also luck, both groups succeeded in crossing the still fortified border.

They were very happy to meet again in the jail of the OBERWART gendarmerie, which meant freedom to them.

EVALUATION COMMENT: An interesting escape story.

+ + +

ELŐKÉSZÜLET A SZÖKÉSRE.
Preparation for the Escape.

Az otthoni kommunista paradicsom mákonya lassu cseppekben hullott a poharakba, mig 5t teljesen megtelt és kicsordult. Még nem tudtak egymásról, de mind az 5t-ben megérett az elhatározás, hogy nyugatra menekülnek.

A kirakatrendező: örökös harcban állt a párttal. Nem adta be a derekát, nem jegyzett békekölcsönt, nem ment DISZ gyűlésre. Elbocsájtották a hivatásos tiszti állományból, később elvették a tartalékos tiszti igazolványát is,

/more/

melynek következtében minden munkahelyen már görbe szemmel váták. Nem látott más kiutat, mint elmenekülni az országból.

A kereskedő: mint volt levente, 1946-ban került haza. 1948-ban már egyszer kiszökött, majd újra visszatért beteg anyja kívánságára. Ezt sohase bocsájtották meg neki és piszkálták ott, ahol csak tudták. A múlt évben szökés közben elfogták és nyolc évre ítélték. Felülvizsgálat után előbb kiszabadult, de az örökös rendőri ellenőrzés elől csak nyugaton találhatott menedéket.

A pincér: hat hónapot már ült politikai okokból. Azelőtt szállodájuk volt és ez elég jogcím arra, hogy ke-servessé tegyék az apja, valamint az egész család életét. Nem maradt más választás, mint nyugat.

Az inas: még csak 17 éves, de már is osztályide-gen, mert az apjának malma, földje volt. Kereskedőnek ta-nult, de az apja malma miatt nem tudott előbbre jutni. Nyugatban reménykedett.

A tiszti iskolást: másfél év után elbocsájtot-ták vagy negyvened magával. Nem volt jó a káder. Ki tudja miért? A múlt év nyarán szökést kísérelt meg, de balul ü-tött ki. Másfél lvre ítélték, de hamarabb szabadult. A börtön cellában ismerekedett meg a kereskedővel és máris törték fejüket, vajjon mikor adódik alkalom újra a szökésre, nyugat felé?

A tiszti iskolás a fővárosban lakott, míg a többi-ek egy Balaton melletti vidéki kisvárosban. Egy juliusi va-sárnap délután ismeretlenül, véletlenül ültek le egy asz-talhoz a Balaton sörözőben. Este már úgy váltak el, mint cinkosok, akik megfogadták egymásnak, hogy egymást el nem árulják és mindenben támogatják.

Ezután már gyakran találkoztak és megtárgyalták a szökés minden részletét. A kereskedő időközben értesitet-te a fővárosi volt tiszti iskolást, aki azonnal csatlako-zott az elhatározáshoz. Az utolsó megbeszélésen a szökés időpontját augusztus 20-ban állapították meg. De a tervük valahogy kiszivároghatott és ezért előbb vágtak neki a ve-szélyes vállalkozásnak.

UTBAN A HATÁR FELÉ.

En Route Toward the Border.

Miután a volt tisztjelölt a fővárosból idejében

/more/

megérkezett, augusztus hó 11-én a déli órákban vasutal indultak JÁNOSHÁZAig, ahová délután négy óra felé érkeztek meg. Nem vittek magukkal semmit, csak két aktatáskát és egy horgász botot alibi céljaira.

Gyalog folytatták az utat HOSSZUPERESZTED - KÁM - RUM felé. Bár helyi ismeretekkel is rendelkeztek és alaposan tanulmányozták az utat, mégis eltévedtek és céltalanul bolyongtak a Perint patak és a Rába folyó háromszögében található erdőparcellákban. Váltott örködés mellett ott töltötték el az éjtszakát és csak másnap, 12-én a délutáni órákban merészkedtek tovább indulni nyugat felé.

Még ma is csodálkoznak azon, hogy senkinek fel nem tűnt az a kis csoport, amelyik a bozótosban, vetésben, patak mederben, lehajolva, kuszva-mászva halad előre, ahelyett, hogy kimennének a könnyen járható kocsitra. Hamar jelentkezett az éhség is és félig zöld gyümölcscsel igyekeztek csillapítani követelőzését, amitől a gyomruk elromlott ugya, de az éhség annál makacsabbul jelentkezett.

A sötétségben fogalmuk se volt, merre felé járnak, csak a csillagok után gondolták, hogy nyugat felé haladnak. Teljesen kimerülve az éhségtől és menettől, éjjél tájékán egy vasutvonal átlépése után egy nagy erdőhöz érkeztek, ahol, egy alkalmas helyet kiválasztva, éjtszakáztak.

13-án, egész nap a rejtekhelyükön tartózkodtak és felváltva örködtek. Nem tudták, hol lehetnek és a napali világosságnál nem is mertek tájékozódni. A besötétedésre vártak, aztán indultak tovább az erdőben, érzésük szerint nyugat felé.

Csak nagyon lassan tudták magukat előre küzdeni. Hol az egyik, hol a másik lépett száraz ágra, melyre ijedten álltak meg mindannyian, mintha lövés csattant volt el. Ötnek egymás mellett éjjél az erdőben nem lehet zajtalanul mozognia. Még az árnyékokban is ÁVH-sokat véltek felismerni és alig lehet csodálkozni azon, hogy testileg, idegileg teljesen kimerülve érték el a nagy erdő tulsó szélét.

14-én éjjél után két óra lehetett. Távolról kutyaugatás hallatszott, de egyébként semmi se mozgott. Meg kellett tudni, merre felé járnak, ezért a kirakatrendező elhatározta, hogy egyedül elmegy a kutyaugatás irányába és megnézi, milyen falu közelében vannak? A többiek a kimerültségtől amugyse tudtak már tovább menni. Így kissé beljebb húzódtak az erdőbe és ittakarták bevárni a felde-ritésről visszatérő társukat.

/more/

EGYEDÜL.
Alone.

Ő pedig egy kocsit találva, elindult a kutyaugatás irányába azzal a szándékkal, hogy megállapítsa, hol vannak és merre van a határ? Pár kilométert gyalogolhatott, amikor a sötétségben egy falu körvonalait ismerte fel. A kocsit a falu északi szélső házaihoz vezetett és egy országutba torkollott. Ugy számított, hogy ott van a helységtábla is felállítva és arrafelé tartott. Balkézre már el is érte a legszélső házat és csak pár méterre volt az országuttól, amikor az ut tulsó oldalán lévő épület ajtaja kinyílt és a kiáramló fény élesen megvilágította egy kilépő katona alakját.

Villámgyorsan vágódott a kocsit bal árkába, mely vizes, sáros volt. A katona pedig az országutról a kocsitra letérve, pár lépésre haladt el mellette. Majd letért a kocsitról is és rövid ut után megállva, beszélgetni kezdett katonával, aki ott rája várt. Egy óratorony alatt álltak, mely vagy tíz méterre emelkedett a kocsit jobb oldalán. A menekülő csak akkor vette észre körvonalait, amikor szivdobogva óvatosan áttekintett a kocsit felé.

Ezután megélnékült az éjtszaka. Járőrök jöttek, járőrök mentek a házból ki és be és indultak valamilyen irányba. A menekülő meg se tudott mozdulni, pár lépésre haladtak el mellette. Ha rövid ideig csend is volt, az óratorony alatt ott állt a határőr, néha nagyokat krákogva, nehogy a menekülő elfelejtkezzék ottlétéről.

Nem tudni, mennyi idő telhetett, de a menekülő tovább az árokban nem maradhatott. Lassan virradni kezdett és kirajzolódtak a körvonalak. Előre kuszott az országutig azzal a gondolattal, hogy átbujik az áteresz betongyűrűjén az országut tulsó árkába. Az áteresz +ele volt iszappal és nem fért át rajta. Itt már nem volt más választás. Felállt az ut árkában, keresztül ment az országuton, a ház felé, ahonnan a katonák kijöttek. Minden lépésnél várta, most hangzik el az "ALLJ" az óratornytól, vagy elcsattan az első lövés.

De semmi se történt. Az áteresz tulsó oldalán belesüllyedt a sárba és négykézláb mászott előre, a patak meder felé, melyet már fel lehetett ismerni. Sejtette, hogy

/more/

valahol a határon van. Körülbelül az őrtorony előtt az ország-
ut földhányással volt eltorlaszolva. A patak medre nagyjában
párhuzamosan futott az országuttal arra felé, ahonnan a sza-
badtság integetett feléje. Késsel kellett utat vágni magának
a sűrű fűzfaágak között, míg elérte a patak medret és nyakig
beleereszkedett a jéghideg vízbe. Miután senki se követte,
elindult a patak mederben. Körülbelül harminc méter után hid
vezetett keresztül. Továbbment a hid alatt, de vagy husz mé-
terre drótakadály állta el útját, mely a két parthoz volt
rögzítve. Kimászott a tulsó partra. Nyomsáv huzódott a part
mellett és valamivel távolabb újabb nyomsáv volt látható,
mely mögött drótkerítés és egy másik patak medér körvonalait
vélté kivenni. Visszanézve az őrtorony vészujóslóan meredt
az ég felé.

A két nyomsáv közti terület meglehetősen be volt
nőve gazzal. A patak itt egy szigetet alkotott. Teljes ere-
jével rohant át a következő nyomsávig. Átfurta magát a drótok
között és belevetette magát a patak mellékágába. A víz itt
sokkal alacsonyabb volt.

Pár pillanatig várt s mivel sehol, semmi zaj nem
hallatszott, rohant az előtte elterülő fali legszélső házá-
hoz, abban a hitben, hogy már osztrák földön jár. Hitében nem
csalatkozott. Itt tudta meg, hogy EBERAU osztrák községbe
érkezett. Megetették, megmosdatták és ágyba dugták és az
álom küszöbén viaszszálltak gondolatai a tuloldalon maradt
társaihoz, akik várják az ő visszatérését.

NÉGYEN A VASPÜGGÖNYÖN ÁT. Four Pass the Iron Curtain.

Ebben az időpontban társai még az igazak álmát
aludták. Társuk eltávoztása után az erdőben találtak egy
szénaboglyát, abba belefurták magukat és a Gondviselésben
bizva, a kimerüléstől mély álomba merültek. Már világos
volt, amikor egyikük felriadva, felkültötte társait is.
Nem messze tőlük kutya ugatott. A vér is meghűlt ereikben,
mikor előre kuszva az erdő széléig rövid távolságra egy
őrtornyot vettek észre, ahonnan a kutyaugatás hallgatszott.
Az őrtorony ablakában ott állt a határőr és igyekezett a
kutya elcsitítani, de az egyre dühösebben kezdett ugat-
ni. Jobb kéz felé kettős drótkerítés huzódott, míg bal-
kézre a távolban egy falu terült el. "Most már minden
mindegy" - gondolták mind a négyen egyszerre - "vagy si-
kerül, vagy elpusztulunk." És távolodva az őrtornytól,
teljes erővel futni kezdtek a drótsövény felé. Ott huz-

/more/

ták, tolták ráncigálták egymást át a drótok között. Rongyokba lógott a ruha rajtuk. Utólsónak a volt tisztjelölt maradt. A határon túl derék osztrákok pártfogásukba vették a négy rongyos kimerült menekültet.

Két nap múlva ölelték magukhoz ötödik társukat az OBERWART-i csendőrség börtönében. Boldogok voltak, mert ez a börtön nekik a szabadságot jelentette.

End